

De ondraaglijke lichtheid na Kopenhagen

Dirk Holemans

Het lijkt in onze vluchtige samenleving alweer een eind geleden. In de aanloop naar de top van Kopenhagen, december vorig jaar, leek heel de wereld overtuigd. De media berichtten toen elke dag over de gevolgen en gevaren van de klimaatverandering. Kritische documentaires en lange interviews kregen heel wat ruimte. Er kwam een dynamiek op gang die schijnbaar enkel kon leiden tot daadkrachtige beslissingen. En ook over de top zelf werd uitgebreid verslag uitgebracht in de media.

De stilte na Kopenhagen is dan ook van een ondraaglijke lichtheid. Het is alsof nu de top voorbij is en geflopt, de klimaatdreiging ook afgewend is. De regeringsleiders hebben nu terug (vooral) de mond vol over de noodzaak van het herstel van de economische groei, over het terug aanzwengelen van de productie. Het politiek klimaat voor klimaatmaatregelen is ineens barslecht geworden. Slechts een handvol klimaatseptici is erin geslaagd de integriteit van het wetenschappelijk Internationaal Klimaatpanel IPCC onderuit te halen. Dat deze sceptici technieken gebruiken die dezelfde zijn als deze die de tabaksindustrie eerder al inzette om onderzoek onderuit te halen dat het verband aantoonde tussen roken en kanker, dat ze niet kunnen terugvallen op ernstige wetenschappelijke artikels, dat er aanwijzingen zijn dat ze gesponsord worden vanuit multinationals, dat is allemaal blijkbaar geen reden om hen niet al te veel mediaruimte te gunnen. Integendeel, omdat het resultaat provocatief en dus sensationeel is, krijgen sceptici meer ruimte dan ze misschien zelf verhoopten.

Zoals Lien Vrijders en Robin Elke Van Royen - als klimaatactivisten aanwezig in Kopenhagen - in hun bijdrage duidelijk maken, is de huidige vorm van besluitvorming inzake klimaat totaal hopeloos. Kopenhagen leverde een waardeloos akkoord op en er is geen enkele garantie dat er dit jaar wel iets betekenisvol uit de bus gaat komen op de volgende top in Mexico. De macht van en het georganiseerde lobbyen door wereldwijde economische concerns hebben de overhand in de huidige structuren. Wie denkt dat door de financiële crisis de neoliberale wereldorde voorbij is, vergist zich. Het is juist een bekend fenomeen dat als een systeem op haar einde loopt, de voorstanders ervan het juist nog heviger pogen in stand te houden, ten koste van wat dan ook. En dit terwijl de mensen steeds meer op hun eigen verantwoordelijkheid als individu worden gewezen en wél worden aangemaand om hun gedrag te veranderen. Alsof het individuele het politieke falen moet opvangen. Het is langs de andere kant niet verwonderlijk dat vele burgers de politiek op dit vlak ver achter zich laten. Alleszins is er nood aan het herverbinden van het individuele en het collectieve, wat Anneleen Kenis in haar pleidooi voor een herpolitiserings van de milieuactie aan de orde stelt.

We kunnen het niet genoeg herhalen. De klimaatcrisis is niet iets dat op ons gaat afkomen, maar zich al volop aan het voltrekken is als humanitaire catastrofe. Reeds nu moeten grote groepen mensen verhuizen omdat het bijvoorbeeld niet langer regent in hun voorheen vruchtbare streek. We zijn mee verantwoordelijk voor een van de meest onrechtvaardige situaties ter wereld. De meest kwetsbare groepen in het zuiden, die amper broeikasgassen uitstoten, dragen het meest de gevolgen van de klimaatwijziging veroorzaakt door de uitstoot van broeikasgassen door het rijke westen. Mensen, dieren en ecosystemen gaan ten onder op meer en meer plekken op de wereld.

Als we dan toch terug meer aandacht gaan besteden aan normen en waarden in onze samenleving, dan moet deze totaal onethische kwestie centraal staan. De klimaatcrisis is, net zoals de economische crisis en de voedselcrisis, een symptoom van een systeem dat gebaseerd is op uitbuiting van mens en milieu en dat niet langer getolereerd kan worden.